ALLIANSSIN ASIANTUNTIJALAUSUNTO LAKIVALIOKUNNALLE SUOSTUMUSLAINSÄÄDÄNNÖSTÄ

Asia: HE 13/2022 vp
Teema: Suostumus, seksuaalirikokset

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Allianssin jäseninä on noin 140 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä - käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt.

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Kiitämme valiokuntaa mahdollisuudesta lausua. Allianssi näkee erittäin kannatettavana, että lainsäädäntöä ollaan nyt muuttamassa suostumuspohjaiseksi. Allianssi allekirjoittaa lakiuudistuksen tavoitteet, ihmisten seksuaalisen itsemäärämisoikeuden ja henkilökohtaisen koskemattomuuden rikosoikeudellisen suojan parantamisen sekä sääntelyn ja rangaistusten muuttaminen vastaamaan paremmin nykykäsityksiä.

Allianssi kannattaa sitä, että **pakottaminen seksuaaliseen tekoon ollaan korvaamassa säännöksellä seksuaalisesta kajoamisesta.** Rangaistus seksuaalisesta kajoamisesta olisi kovempi.

Seksuaalisten kuvien laiton levittäminen ollaan säätämässä seksuaalirikoksena rangaistavaksi. Tämä on nuorten kannalta toivottu uudistus, sillä seksuaalisten kuvien laiton levittäminen kohdistuu ilmiönä myös nuoriin ja seksuaalisten kuvien levittäminen saattaa olla myös kiusaamisen keino. On tärkeää, että jatkossa seksuaalisten kuvien laiton levittäminen tunnistetaan myös lainsäädännössä paremmin nimenomaan seksuaalisuutta loukkaavana väkivaltarikoksena.

On hyvä, että seksuaalisen ahdistelun rangaistavuutta ollaan laajentamassa myös muihin kuin kosketteluteokoihin. Lakiesityksessä on huomioitu viime vuosina merkittävästi yleistynyt **häiritsevien kuvien lähettäminen seksuaalisena ahdisteluna**. Tämä on koskettaa erityisesti nuoria. Planin vuonna 2020 tekemän selvityksen mukaan **42 % 15-25-vuotiaista tytöistä on kokenut seksuaalista häirintää nimenomaan verkossa**. Ilmiö on sukupuolittunut ja kohdistuu lisäksi vielä erityisesti vähemmistöihin kuuluviin tyttöihin. Seksuaalisten kuvien jakaminen ja häirintä tapahtuu erityisesti erilaisissa sosiaalisen median kanavissa. Jotta nuorille voitaisiin taata turvallinen ympäristö myös

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
Allianssi-talo, Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
info@alli.fi, alli.fi

netissä, tulisi somessa tapahtuvaa häirintää ja ahdistelua pyrkiä käytännössä kitkemään vielä aktiivisemmin.

Uusina rikoksina säädettäisiin lapsenraiskaus ja seksuaalinen kajoaminen lapseen. Allianssi pitää myönteisenä, että lapsiin kohdistuvan seksuaalisuutta loukkaavan väkivallan rangaistusasteikot kovenevat esityksessä eniten. Alle 16-vuotiaisiin lapsiin ja nuoriin kohdistuvat seksuaalisuutta loukkaavat rikokset erottaisiin aikuisia koskevista säännöksistä. **Allianssi haluaa kuitenkin kyseenalaistaa, miksi ikäraja on asetettu nimenomaan 16 eikä 18 ikävuoteen.** Esimerkiksi Lanzaroten sopimuksen mukaan lapsia ovat kaikki alle 18 vuotiaat.

Uudistuksessa on kuitenkin keskeinen ongelma: ehdotus antaisi lievemmän rangaistuksen seksuaalisuutta loukkaavasta väkivallasta, joka kohdistuu haavoittuvassa asemassa oleviin, kuten teini-ikäisiin lapsiin, laitoksissa oleviin sekä vammaisiin ja sairaisiin ihmisiin. Valta-aseman väärinkäyttö näissä tilanteissa tulisi rangaistavaksi lievemmin seksuaalisena hyväksikäyttönä, ja vain ”erityisen valta-aseman vakava väärinkäyttö” tulkittaisiin raiskaukseksi. Tämä vaarantaa haavoittuvassa asemassa olevien ihmisoikeuksien ja oikeusturvan toteutumisen.Tällainen lainsäädäntö ennen kaikkea vahvistaisi sosiaalisen vallankäyttön olemassaolon osana seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa, joka parantaisi erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisryhmien oikeusturvaa vastaamalla tosiasiallisesti arjessa tapahtuvaan sosiaalisen valta-aseman ja siten vallan väärinkäytöksiin.

Lakialoitteet on huomioitu hallituksen esityksessä aika hyvin, LA 24/2020 vp käytännössä sellaisenaan ja LA 96/2020 vp perusajatus kuvamateriaaliin liittyvien tekojen kriminalisoinnista on myös huomioitu. Kansalaisaloitteen KAA 2/2019 vp perusajatus lakien säätämisestä itsemääräämisoikeuden kautta on huomioitu, mutta kansalaisaloitteessa tekijän suostumusta ei voisi päätellä, jos kyseessä olisi alle 18-vuotias lapsi (paitsi tilanteissa, joissa itsemääräämisoikeutta ei loukata eikä henkilöiden iässä tai kypsyydessä olisi suurta eroa). Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ikäraja olisi kuitenkin 16 vuotta.

Allianssi pitää kokonaisuudessa erittäin toivottavana, että lainsäädäntö pohjautuu jatkossa suostumukseen ja itsemäärämisoikeuteen ja toteuttaa siten ihmisoikeuksia paremmin.

Helsingissä 11.03.2022





Anna Laurila **Anna Munsterhjelm**

Puheenjohtaja Toiminnanjohtaja

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry

Lisätiedot: Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiantuntija Touko Niinimäki, touko.niinimaki@alli.fi, 044 416 5235